

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

**П Р О Г Р А М А
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО
(БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

**Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"
спеціальність 076 "Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність"**

Суми - 2024

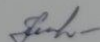
Підготовлено робочою групою:

Терешенко С.І. – доктор економічних наук, професор
Строченко Н.І. – кандидат економічних наук, професор
Пилипенко Н.М. - кандидат економічних наук, доцент
Ковальова О.М. - кандидат економічних наук, доцент
Ковбаса О.М. - кандидат економічних наук, доцент
Башлай С.В. - кандидат економічних наук, доцент

Програма атестаційного екзамену здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальність 076 «Підприємство, торгівля та біржова діяльність». Суми, СНАУ. 2024. 27 с.

Розглянуто на засіданні кафедри економіки
та підприємництва ім. проф. І.М. Брюховецького
Протокол № 8 від «09» січня 2024 року

Завідувач кафедри

Світлана ТЕРЕЩЕНКО

Схвалено та рекомендовано на засіданні Вченої ради факультету економіки і менеджменту
протокол № 6 від 17 січня 2024 року

Декан факультету економіки і менеджменту

Маргарита ЛИЩЕНКО

З М І С Т

Вступ.....	4
Етапи та загальний зміст атестаційного екзамену.....	5
Вимоги до складових атестаційного екзамену.....	5
Оцінювання ступеня відповідності знань визначеним критеріям.....	6
Зміст освітніх компонентів, що включені у атестаційний екзамен.....	7
Рекомендована література.....	18

Програму атестаційного іспиту підготовлено відповідно до галузевих стандартів вищої освіти затвердженого і введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 13.11.2018 року за № 1243 та відповідної освітньої програми, що регламентують зміст освітньо-професійної програми та засобів діагностики якості підготовки бакалавра в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Мета атестаційного іспиту – оцінювання рівня професійної компетентності, ступеня засвоєння освітньо-професійної програми підготовки та державна атестація фахівця на відповідність освітнього ступеня «бакалавр».

Програма атестаційного іспиту містить змістові модулі нормативних навчальних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки освітньо-професійної програми бакалавра за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

У списку рекомендованих джерел до програми, наведено перелік сучасної наукової спеціальної літератури.

1. ЕТАПИ ТА ЗАГАЛЬНИЙ ЗМІСТ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Атестаційний екзамен із підготовки бакалавра за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», передбачає виконання кваліфікаційних завдань, є формою кваліфікаційних випробувань, яка дозволяє об'єктивно і надійно визначити рівень освітньої і професійної підготовки випускників вищого навчального закладу за цим освітнім рівнем.

Тестова перевірка знань, що формує уміння, зазначені у ГСВО МОНМС України та варіативній його частині ОПП. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» сформована за освітніми компонентами, що наведені нижче.

Атестаційний екзамен складається з двох етапів:

1-й етап – освітні компоненти базової підготовки:

- ✓ економіка підприємства;
- ✓ менеджмент;
- ✓ маркетинг;
- ✓ гроші і кредит;
- ✓ фінанси;
- ✓ бухгалтерський облік;
- ✓ аналіз господарської діяльності.

2-й етап – освітні компоненти фахової підготовки:

- ✓ економіка праці та соціально-трудова відносина;
- ✓ економіка торгівлі;
- ✓ інформаційні системи і технології в підприємстві;
- ✓ стратегія підприємницької діяльності;
- ✓ організація і кооперація підприємницької діяльності;
- ✓ економіка і організація інноваційної діяльності;
- ✓ проектний аналіз;
- ✓ обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків;
- ✓ потенціал і розвиток підприємства;
- ✓ планування і контроль на підприємстві;
- ✓ біржова діяльність.

2. ВИМОГИ ДО СКЛАДОВИХ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Вимоги до тестових завдань. Система базових тестових завдань сформована експертним оцінюванням кожного завдання і їх сукупності та охоплює всі змістовні модулі з переліку освітніх компонент, які включено до державного екзамену.

Тестове завдання є закритої форми із запропонованими відповідями, в яких вибирають правильні з множини вибору (чотири відповіді, тільки одна з яких є правильною).

Запитальна частина тестового завдання формулюється у стверджувальній чи запитальній формі стисло, чітко, без подвійного тлумачення.

Елементи відповіді частини тестового завдання мають окрему індексацію. Можливі відповіді не відокремлюються будь-яким знаком та розташовуються під запитальною частиною.

Добірка тестових завдань кожного варіанту включає таку кількість, яка є достатньою для забезпечення відповідної точності вимірювання. Кількість тестів атестаційного екзамену становить 80, з них: теоретичного спрямування 60 та практичного 20. Представництво кожної навчальної дисципліни у кожному варіанті забезпечується пропорційно. Кількість варіантів тестів атестаційного екзамену становить 30.

3. ОЦІНЮВАННЯ СТУПЕНЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗНАНЬ ВИЗНАЧЕНИМ КРИТЕРІЯМ

У відповідності до Положення «Про єдиний державний кваліфікаційний іспит випускників освітніх ступенів бакалавр і магістр», затвердженого наказом ректора Сумського національного аграрного університету № 135-К від 27.04.2018 року оцінювання результатів атестаційного екзамену здійснюється у порядку зазначеному у даному Положенні, яке передбачає наступну систему оцінювання знань.

За національною 4-бальною шкалою : відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

За 100 бальною шкалою:

- 90-100 балів – відмінно – відмінне виконання з незначними помилками –А;
- 85-89 балів – добре – вище середніх стандартів, але з деякими помилками -В;
- 75-84 бали – добре – в цілому змістовна робота з незначними помилками -С;
- 65-74 бали – задовільно – чітко, але зі значними недоліками - D;
- 60-64 бали – задовільно – виконання відповідає мінімальним критеріям;
- менше 60 балів – незадовільно –F, FX.

Екзаменаційна робота з атестаційного екзамену включає два етапи:

- Перший етап – тестова перевірка знань, яка включає 60 тестових завдань. Кожна правильна відповідь 1 бал. Максимальна сума отриманих балів становить 60.

- Другий етап - тестова перевірка знань, з урахуванням практичної складової, яка включає 20 завдань. Кожна правильна відповідь 2 бали. Максимальна сума отриманих балів становить 40.

Виконання усіх екзаменаційних завдань з атестаційного екзамену є обов'язковим.

Окремо оцінюється кожен блок тестових завдань. Підсумкова оцінка тестових завдань атестаційного екзамену визначається як сума позитивних результатів за кожне виконане тестове завдання.

Рішення екзаменаційної комісії про оцінювання знань, які встановлено при складанні екзамену, а також присвоєння здобувачам відповідного освітнього ступеня та видача дипломів встановленого зразку приймається членами комісії освітніх компонент на закритому засіданні відкритим голосуванням. Максимальна сума отриманих балів становить 100.

4. ЗМІСТ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТ, ЩО ВКЛЮЧЕНІ ДО ЗМІСТУ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Тема	Зміст
ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ	
Економіка підприємства	
Тема 1 Підприємство: визначення, види, умови формування, еволюція теорії виникнення	Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств. Поняття економічного суверенітету, самоокупності та самофінансування. Зовнішнє середовище функціонування підприємства, його характеристика. Ринок та його інфраструктура: торговельно-посередницька, виробнича, фінансово-кредитна, інформаційно інноваційна, соціальна та інші. Державний регуляторний механізм діяльності підприємства, економічні важелі регулювання. Види підприємства та їх класифікація. Економічні особливості різних видів підприємств. Напрями та види діяльності підприємства, права в питаннях планування та розвитку, залучення
Тема 2. Прогнозування та планування діяльності підприємства	Загальна характеристика, систематизація та методи вимірювання продукції, яку виробляє та реалізує підприємство. Поняття номенклатура та асортимент продукції, товарна, валова, чиста, реалізована продукція, валовий оборот підприємства. Сутність показники та методи вимірювання якості продукції. Конкурентоспроможність продукції (послуг); сутність, чинники, що її визначають та система забезпечення. Методика оцінки конкурентоспроможності продукції. Стандартизація продукції, принципи та сфера застосування. Зміст міжнародних стандартів якості управління, державних, галузевих стандартів на продукцію. Сертифікація продукції (послуг), її організаційні основи. Державний нагляд за якістю та внутрішньовиробничий технічний контроль. Товарна політика підприємства і механізм її здійснення. Життєвий цикл товару та його значення для розробки товарної політики підприємства.
Тема 3. Виробнича програма підприємства	Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. Інформаційне забезпечення обґрунтування виробничої програми підприємства. Методичні інструменти аналізу виконання виробничої програми. Маркетинговий аналіз як передумова формування програми випуску продукції. Фактори, що визначають обсяги виробництва та реалізації продукції. Планування параметрів виробничої програми: послідовність, методи. Визначення необхідного та можливого обсягів виробництва та реалізації продукції. Умови та критерії оптимізації обсягів випуску продукції у конкурентному середовищі. Ресурсне забезпечення

	виробничої програми підприємства. Визначення потреби підприємства у матеріальних ресурсах. Обґрунтування оптимальної партії постачання матеріальних ресурсів. Аналіз та планування обсягів реалізації продукції підприємства. Оперативне виробниче планування обсягів, ритмічності виробництва та сезонності реалізації продукції. Резерви зростання обсягів виробництва та реалізації продукції
Тема 4. Виробнича потужність підприємства	Поняття виробничої потужності підприємства, його структурних підрозділів, окремих ланок, основного виду обладнання. Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства. Фонд часу роботи обладнання та методика його визначення. Системи та методи визначення потужності підприємства. Специфіка розрахунку виробничої потужності різних галузях економіки. динамічні показники виробничої потужності. Баланс виробничої потужності підприємства. Взаємозв'язок виробничої потужності та пропускної спроможності підприємства. Фактори, що впливають на ефективність використання виробничої потужності. Їх класифікація і характеристика. Резерви зростання виробничої потужності підприємства
Тема 5. Ресурсний потенціал підприємства	Поняття та види економічних ресурсів. Поняття потенціалу, ресурсного потенціалу підприємства, їх взаємозв'язок. Складові ресурсного потенціалу. Особливості ресурсного потенціалу підприємств різних видів економічної діяльності. Взаємозв'язок окремих елементів ресурсного потенціалу підприємства. Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу. Чинники, що обумовлюють рівень використання ресурсного потенціалу. Основні напрями підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства.
Тема 6. Трудові ресурси і стимулювання праці робітників	Трудові ресурси підприємства та характеристика їх видів. Принципи та завдання формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів. Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці та їх класифікація. 9 3.Основні напрямки підвищення продуктивності праці та ефективності трудових ресурсів підприємства. 4.Методи нормування витрат праці на підприємстві. Форми мотивації праці робітників. Системи оплати праці та їх характеристика. Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають. Державне регулювання мінімальної заробітної плати та її вплив на рівень ставок та окладів окремих робітників. Методичні інструменти аналізу чисельності та фонду оплати праці підприємства. Зміст плану з праці та порядок його розробки. Обґрунтування потреби підприємства у трудових ресурсах. Штатний розклад, його призначення та порядок складання
Тема 7. Майнові ресурси (активи) підприємства	Сутність активів підприємства та їх місце в системі ресурсного забезпечення діяльності. Класифікація активів підприємства. Поняття, склад та класифікація необоротних активів підприємства. Особливості необоротних активів підприємства як складової його ресурсів. Сутність, класифікація та особливості відтворення основних засобів підприємства. Амортизація як інструмент відтворення основних засобів та джерело формування фінансових ресурсів: поняття, методи нарахування. Методичні інструменти оцінки стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства. Нематеріальні активи підприємства: сутність, класифікація,

	<p>призначення, особливості формування та відтворення. .Оборотні активи підприємства: економічна сутність та класифікація. Відмітні характеристики оборотних активів. Поняття та особливості кругообігу оборотних активів підприємства. Запаси як складова ресурсного забезпечення підприємства: сутність, класифікація, види вартості та методи оцінювання вибуття. Дебіторська заборгованість підприємства. Сутність класифікація грошових активів підприємства. Методичні інструменти аналізу активів підприємства.</p>
<p>Тема 8. Фінансові ресурси (капітал) підприємства</p>	<p>Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація та джерела формування. Місце фінансових ресурсів у складі ресурсів підприємства. Капітал як складова ресурсів підприємства: характеристика сутності з позицій різних підходів та принципи його формування. Класифікація капіталу підприємства. Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості. Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмінні особливості. Поняття структури та вартості капіталу підприємства. Методичні підходи до оцінки ефекту фінансового важеля та середньозваженої вартості капіталу підприємства.</p>
<p>Тема 9. Фінансові результати діяльності підприємства</p>	<p>Поняття, види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства. Місце прибутку в системі економічних показників діяльності підприємства. . Сутність, функції та значення прибутку, джерела його утворення. Механізм формування чистого прибутку підприємства у зв'язку з основними видами його діяльності. Показники рентабельності підприємства та фактори, що їх визначають. Методичні інструменти та послідовність аналізу прибутку підприємства. Обґрунтування прибутку на плановий період: завдання та методичний інструментарій. Резерви зростання прибутку підприємства: поняття, класифікація, методика оцінки. Використання чистого прибутку підприємства.</p>
<p>Тема 10. Фінансово -майновий стан підприємства та методи його оцінки</p>	<p>.Поняття фінансово -майнового стану підприємства, мета і завдання його дослідження. Основні елементи, що визначають фінансово майновий стан підприємства. Горизонтальний аналіз. Вертикальний аналіз. Порівняльний аналіз. Аналіз фінансових коефіцієнтів. Факторний аналіз. Експрес -метод діагностики фінансово -майнового стану. Сутність понять ліквідності та платоспроможності підприємства. Показники оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. Сутність поняття фінансової стійкості підприємства. Класифікація фінансової стійкості підприємства. Показники оцінки фінансової стійкості підприємства. Сутність рентабельності діяльності підприємства. Показники оцінки рентабельності діяльності підприємства. Показники оцінки ділової активності підприємства. Комплексне оцінювання фінансово майнового стану підприємства. Інтегральна оцінка фінансово-майнового стану підприємства. Вимоги та послідовність етапів здійснення інтегральної оцінки.</p>
<p>Тема11. Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність</p>	<p>Генезис формування та сучасне розуміння економічної безпеки підприємства. 2 Система показників економічної безпеки підприємства. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства</p>
<p>Тема 12. Фінансова санація та банкрутство підприємства</p>	<p>Сутність та фази розгортання кризи. Банкрутство підприємства як результат розвитку кризових явищ в його діяльності. Види банкрутства. Процедура розгляду та прийняття рішення у справі про банкрутство підприємства. Загальна характеристика процесу ліквідації збанкрутілого</p>

	підприємства. Оцінювання та продаж майна підприємства-банкрута. Черговість задоволення вимог кредиторів у процесі ліквідаційної процедури. Цілі та форми санації. Зміст плану санації. Класифікація санаційних заходів.
Менеджмент	
Тема 1. Сутність, роль та методологічні основи менеджменту.	Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Система відносин в організації як предмет вивчення менеджменту. Методи дослідження. Менеджер в організації. Менеджмент як система наукових знань. Систематизація основних видів менеджменту. Менеджмент як мистецтво управління.
Тема 2. Історія розвитку менеджменту.	Передумови виникнення науки управління. Класичні теорії менеджменту. Неокласичні теорії менеджменту. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні. Особливості формування менеджменту в різних країнах. Зародження наукових ідей менеджменту в працях давньогрецьких філософів. Існуючі парадигми менеджменту.
Тема 3. Закони, закономірності та принципи менеджменту.	Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний, системний, ситуаційний підходи в менеджменті. Закони і закономірності в менеджменті. Класифікація принципів менеджменту. Менеджмент як система. Принципи управління за А. Файолем. Взаємозв'язок між принципами менеджменту
Тема 4. Функції та методи менеджменту.	Поняття і класифікація функцій менеджменту. Зміст загальних (основних) функцій менеджменту. Зміст конкретних (спеціальних) функцій. Методи менеджменту. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації. Розвиток функцій менеджменту. Вертикальна і горизонтальна координація.
Тема 5. Процес управління.	Процес та мета управління. Класифікація управлінських рішень. Моделі прийняття управлінських рішень. Підходи до прийняття рішень. Вирішення ситуаційних задач. Взаємозалежність рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності.
Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту.	Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їхній взаємозв'язок. Етапи процесу планування. Класифікація цілей організації. Основні елементи системи планування. Стратегічне планування. Політика, правила процедури планування.
Тема 7. Організування як загальна функція менеджменту.	Сутність функції організування та її місце в системі управління. Повноваження, обов'язки, відповідальність. Процес делегування повноважень і відповідальності. Вертикальна та горизонтальна структуризація управління. Вертикальна та горизонтальна координація. Департаменталізація. Основні типи організаційних структур. Поняття та складові організаційної діяльності. Взаємодія структур організації.
Тема 8. Мотивування як загальна функція менеджменту.	Поняття мотивування. Теорії і моделі процесів мотивування. Стимулювання праці: цілі, принципи, види, форми. Принципи врахування інтересів у мотивації. Взаємозв'язок потреб, спонукань, цілей і винагород працівника в процесі мотивації. Значення людського фактора в управлінні організацією. Психологічні та фізіологічні особливості працівника.
Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту.	Поняття контролювання та його місце в системі управління. Модель процесу контролювання. Процес контролювання. Види управлінського контролювання. Принципи і цілі функції контролювання. Етапи процесу контролювання: формування стандартів вимірювання, порівняння фактичного виконання зі стандартами, оцінка та регулювання. Зворотний зв'язок під час контролювання.

	Характеристика ефективного контролю. Оцінка ситуації: ступінь дотримання вимог контролю. Інструменти управлінського контролю.
Тема 10. Регулювання як загальна функція менеджменту.	Поняття регулювання та його місце в системі управління. Види регулювання. Етапи процесу регулювання. Презентація результатів дослідження на обрану тематику навчального курсу. Значення функції регулювання в практичному менеджменті.
Тема 11. Інформація і комунікації у менеджменті.	Інформація, її види та роль в менеджменті. Носії інформації. Поняття і характеристика комунікацій. Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Класифікація інформації. Вимоги, що висуваються до інформації
Тема 12. Ефективність менеджменту.	Видова класифікація ефективності організації: індивідуальна, групова, загальноорганізаційна. Підходи до оцінки ефективності менеджменту в організації. Напрями підвищення ефективності управління організацією. Системи показників ефективності менеджменту. Сутність та різновиди відповідальності та етики у менеджменті. Сутність та значення соціальної поведінки менеджменту.
Маркетинг	
Тема 1. Сутність маркетингу та його сучасна концепція	Сутність маркетингу та його визначення. Основні передумови виникнення маркетингової діяльності. Концепція сучасного маркетингу. Основні функції маркетингу. Суб'єкти маркетингу. Їх класифікація. Потреба як основна ідея маркетингу. Ієрархія потреб А. Маслоу. Послідовність: потреба - бажання - попит - обмін. Цінності, основні види. Запити. Попит. Основні види попиту. Вартість і задоволення. Функціональне задоволення. Психологічне задоволення. Маркетингова комунікація, розподіл і ринок.
Тема 2. Система і характеристики сучасного маркетингу	Основні види маркетингу: за цілями обміну, сферами застосування, територіальними ознаками, ступенями ринкової орієнтованості, видами діяльності, особливостями суб'єктів, охоплення сегменту, видами попиту (конверсійний, стимулюючий, креативний, ремаркетинг, синхромаркетинг, підтримуючий, демаркетинг, протидіючий). Зовнішнє і внутрішнє маркетингове середовище (мікросередовище та макросередовище). Їх складові. Поняття і типи ринків. Дослідження ринку та попиту. Кон'юнктурні дослідження. Основні показники, що характеризують ринок Чиста, або досконала, конкуренція. Монополістична конкуренція. Олігополістична конкуренція
Тема 3. Аналіз маркетингового середовища	Поняття маркетингового середовища (мікро- і макросередовище) Місткість ринку і ринкова частка підприємства. Сегментування ринку. Ринкові можливості. Модель Ансоффа. Маркетингова можливість. Система маркетингової інформації. Класифікація інформаційних підсистем. Схема маркетингового дослідження. Сутність, види та джерела маркетингової інформації. Види маркетингових досліджень. Інструменти дослідження (анкета, технічні засоби). Комплекс маркетингу та його складові. Види систем організації служби маркетингу.
Тема 4. Характеристика комплексу маркетингу	Комплекс маркетингу. Поняття товару , його класифікація. Конкурентоспроможність товару. Життєвий цикл товару. Основні етапи розробки нового товару. Причини невдач при виведенні нового товару на ринок. Товарний знак (торгова марка). Основні функції товарного знаку. Поняття ціни товару, його розподілу і просування. Сутність маркетингової цінової політики. Залежність цін від обороту, впливу держави, особливостей комерційного контракту, сфери діяльності, порядку відшкодування

	<p>споживачем транспортних витрат. Вибір методу ціноутворення залежно від ринкового стану. Методи ціноутворення. Сутність маркетингової політики комунікації. Просування товару. Створення і підтримка постійних зв'язків. Процес та основні елементи процесу маркетингової комунікації. Основні фактори впливу на просування товару. Підходи при складанні бюджету просування товару. Оцінка комплексу просування товарів. Сутність політики розподілу. Канали і рівні розподілу. Функції каналів розподілу. Маркетингові системи розподілу. Фактори впливу на вибір каналів розподілу. Сутність управління каналами розподілу. Стратегії розподілу товарів.</p>
<p>Тема 5. Організація і контроль маркетингової діяльності підприємства</p>	<p>Організація відділу маркетингу. Ланка управління. Ступень (рівень) управління. Основні принципи організації відділу маркетингу. Функції відділу маркетингу. Організаційні структури відділу маркетингу. Основні типові моделі інтегрованих маркетингових структур. Функціональна структура відділу маркетингу.</p>
<p>Тема 6. Сутність маркетингу та його сучасна концепція</p>	<p>Сутність маркетингу та його визначення. Основні передумови виникнення маркетингової діяльності. Концепція сучасного маркетингу. Основні функції маркетингу. Суб'єкти маркетингу. Їх класифікація. Потреба як основна ідея маркетингу. Ієрархія потреб А. Маслоу. Послідовність: потреба - бажання - попит - обмін. Цінності, основні види. Запити. Попит. Основні види попиту. Вартість і задоволення. Функціональне задоволення. Психологічне задоволення. Маркетингова комунікація, розподіл і ринок.</p>
<p>Тема 7. Система і характеристики сучасного маркетингу</p>	<p>Основні види маркетингу: за цілями обміну, сферами застосування, територіальними ознаками, ступенями ринкової орієнтованості, видами діяльності, особливостями суб'єктів, охоплення сегменту, видами попиту (конверсійний, стимулюючий, креативний, ремаркетинг, синхромаркетинг, підтримуючий, демаркетинг, протидіючий). Зовнішнє і внутрішнє маркетингове середовище (мікросередовище та макросередовище). Їх складові. Поняття і типи ринків. Дослідження ринку та попиту. Кон'юнктурні дослідження. Основні показники, що характеризують ринок Чиста, або досконала, конкуренція. Монополістична конкуренція. Олігополістична конкуренція</p>
<p>Тема 8. Аналіз маркетингового середовища</p>	<p>Поняття маркетингового середовища (мікро- і макросередовище) Місткість ринку і ринкова частка підприємства. Сегментування ринку. Ринкові можливості. Модель Ансоффа. Маркетингова можливість. Система маркетингової інформації. Класифікація інформаційних підсистем. Схема маркетингового дослідження. Сутність, види та джерела маркетингової інформації. Види маркетингових досліджень. Інструменти дослідження (анкета, технічні засоби). Комплекс маркетингу та його складові. Види систем організації служби маркетингу.</p>
<p>Тема 9. Характеристика комплексу маркетингу</p>	<p>Комплекс маркетингу. Поняття товару, його класифікація. Конкурентоспроможність товару. Життєвий цикл товару. Основні етапи розробки нового товару. Причини невдач при виведенні нового товару на ринок. Товарний знак (торгова марка). Основні функції товарного знаку. Поняття ціни товару, його розподілу і просування. Сутність маркетингової цінової політики. Залежність цін від обороту, впливу держави, особливостей комерційного контракту, сфери діяльності, порядку відшкодування споживачем транспортних витрат. Вибір методу ціноутворення залежно від ринкового стану. Методи ціноутворення. Сутність маркетингової політики</p>

	<p>комунікації. Просування товару. Створення і підтримка постійних зв'язків. Процес та основні елементи процесу маркетингової комунікації. Основні фактори впливу на просування товару. Підходи при складанні бюджету просування товару. Оцінка комплексу просування товарів. Сутність політики розподілу. Канали і рівні розподілу. Функції каналів розподілу. Маркетингові системи розподілу. Фактори впливу на вибір каналів розподілу. Сутність управління каналами розподілу. Стратегії розподілу товарів.</p>
Фінанси	
Тема 1. Фінансова наука, її історичний розвиток та моделі фінансових відносин у суспільстві	Історичні передумови виникнення фінансової науки та її роль у суспільстві. Моделі фінансових відносин у суспільстві
Тема 2. Моделі розвитку фінансової системи за рахунок фінансового ринку	Історичний розвиток фінансового ринку на Україні. Моделі розвитку фінансової системи за рахунок фінансового ринку. Сучасний стан фондового ринку України. Діяльність фондових бірж України (ПФТС, УФБ тощо). Поняття, сутність, види діяльності ломбардів та ломбардний ринок України
Тема 3. Функціонування та фінансова діяльність агрохолдингів та небанківських фінансово-кредитних організацій в Україні.	Поняття, сутність та діяльність холдингів, зокрема агрохолдингів в Україні. Кредитні спілки. Інвестиційні фонди, компанії та розвиток інвестиційного ринку України.
Тема 4. Недержавні пенсійні фонди та сучасні благодійні фонди України.	Недержавні пенсійні фонди: поняття та мета їх функціонування Види НПФ та їх класифікація Благодійні фонди: поняття, сутність та класифікація Традиції українського меценатства та сучасні благодійні фонди України, зокрема на Сумщині
Тема 5. Формування та виконання державного бюджету України.	Формування державного бюджету України поточного року: доходна частина. Формування державного бюджету України поточного року: видаткова частина. Державні соціальні гарантії та стандарти
Тема 6. Податкова та страхова системи України	Податкова система України: поняття, сутність та сучасний стан. Податковий кодекс України та загальнодержавні податки і збори. Страхова система України: поняття, сутність та сучасний стан Пенсійний фонд України: сучасний стан та етапи реформування пенсійної системи України
Тема 7. Державні органи управління в системі державних фінансів.	Міністерство Фінансів України: місія, стратегічні цінності та сфери компетенції Державне казначейство України Державна аудиторська служба України Державна податкова служба України Державна митна служба України
Тема 8. Міжнародні фінансові системи	ФРС США: становлення та формування. Фінансова та кредитна система Великої Британії Європейська валютна система (ЄВС): поняття, сутність та діяльність Фінансові системи інших країн світу (на вибір студента)
Тема 9. Фінанси бюджетних установ	Поняття та сутність бюджетної установи Кошторисне фінансування бюджетних установ Джерела формування коштів бюджетних установ Напрями використання коштів бюджетних установ
Тема 10. Поняття безпеки держави та її механізм забезпечення	.Економічна безпека: поняття та елементи її структури. Фінансова безпека: сутність і місце в системі економічної безпеки. Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави
Тема 11. Фінанси комунальних (муніципальних) підприємств	Комунальні (муніципальні) підприємства: поняття та сутність Фінансові ресурси комунальних підприємств Фінансове планування та оцінка фінансового стану на комунальних підприємствах
Гроші та кредит	
Тема 1. Сутність і функції грошей	Походження грошей. Сутність грошей. Форми, види грошей та їх еволюція. Вартість грошей. Функції грошей. Роль, місце грошей у ринковій економіці

Тема 2. Грошовий обіг і грошова маса.	Поняття грошового обігу та його сутність. Модель грошового обігу, грошові потоки та механізм їх балансування. Структура грошового обігу. Закон грошового обігу. Грошова маса та її структура. Швидкість обігу грошей та фактори що її визначають. Методи регулювання грошового обігу.
Тема 3. Грошовий ринок	Суть грошового ринку. Інституційна модель грошового ринку. Попит на гроші. Пропозиція грошей. Рівновага на грошовому ринку та процент
Тема 4. Грошові системи	Сутність грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Види грошових систем та їх еволюція. Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової систем. Органи регулювання та контролю за грошовим обігом. Становлення грошової системи України
Тема 5. Інфляція і грошові реформи	Інфляція: сутність, форми прояву, причини та наслідки. Форми і методи антиінфляційної політики. Суть, мета, класифікація грошових реформ. Моделі грошових реформ
Тема 6. Валютний ринок і валютні системи	Поняття валюти та особливості валютних відносин в економіці. Сутність валютного ринку, його структура, види та учасники. Основні види валютних операцій Валютний курс і фактори, що на нього впливають Характеристика основних видів валютних курсів Валютний ризик та способи управління ним Валютна політика та валютне регулювання. Регулювання валютного курсу національної валюти. Валютний контроль.
Тема 7. Валютні системи	Поняття та структура валютної системи Етапи розвитку світової валютної системи Суть, структура та принципи побудови платіжного балансу Поняття, види та порядок здійснення міжнародних розрахунків Суть міжнародних кредитних операцій та особливості їх організації
Тема 8. Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика.	Загальна модель формування пропозиції грошей, її складові: грошова база і грошово-кредитний мультиплікатор. Вимірники пропозиції грошей та наслідки її зростання. Суб'єкти впливу на пропозицію грошей: центральний банк, комерційні банки, небанківські інститути. Роль грошово-кредитної політики у формуванні пропозиції грошей. Можливості та інструменти впливу центрального банку на грошову базу і грошовий мультиплікатор
Тема 9. Роль грошей у ринковій економіці	Поняття ролі грошей, її відмінність від рівня розвитку товарного виробництва та ринку. Бартерна і монетарна форми організації економічних відносин, переваги монетарної економіки перед бартерною. Дискусії щодо нейтральності грошей відносно реальної економіки. Кейнсіанські та монетаристські погляди на зв'язок між зміною маси грошей і діловим циклом. Передавальні механізми впливу грошей на реальну економіку: грошовий, кредитний, балансовий, їх взаємозв'язок та ефективність
Тема 10. Сутність, необхідність і функції кредиту	Сутність кредиту. Об'єкт та суб'єкти кредитних відносин.3 Загальні передумови та економічні чинники необхідності кредиту Функції кредиту, їх сутність, призначення та прояви в економічній практиці 6 Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями
Тема 11. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільних відносин	Натуралістична теорія кредиту Капіталотворча теорія кредиту Стадії та закономірності руху кредиту 4 Принципи кредитування
Тема 12. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва	Місце банків на грошовому ринку Правові та економічні аспекти визначення сутності банку. Функції та роль

	банків
Тема 13. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	Міжнародні валютно-кредитні установи та їх роль на світової спільноти Міжнародний валютний фонд і його діяльність в Україні Світовий банк Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції Європейський банк реконструкції та розвитку Банк міжнародних розрахунків
Бухгалтерський облік	
Тема 1. Предмет і метод бухгалтерського обліку.	Поняття та визначення господарського обліку. Види господарського обліку. Вимоги до обліку. Правове регулювання бухгалтерського обліку в Україні. Облікова політика підприємства. Характеристика вимірників для відображення об'єктів обліку. Метод та методичні прийоми бухгалтерського обліку. Принципи бухгалтерського обліку. Загальна схема облікового процесу
Тема 2. Бухгалтерський баланс.	Бухгалтерський баланс, його зміст і значення. Структура бухгалтерського балансу як форми фінансової звітності Зміни в балансі, зумовлені господарськими операціями
Тема 3. Класифікація і план рахунків бухгалтерського обліку.	Поняття про рахунки бухгалтерського обліку та їх будова. Подвійний запис операцій на рахунках, його сутність і контрольне значення. Синтетичний і аналітичний облік на рахунках. Взаємозв'язок між балансом і рахунками. План рахунків бухгалтерського обліку. Принципи класифікації бухгалтерських рахунків (класифікація рахунків за різними ознаками). Групування й узагальнення облікової інформації у відомостях (оборотні, шахові, сальдові відомості та їх контрольне значення)
Тема 4. Документація та інвентаризація	Документація як спосіб первинного відображення об'єктів бухгалтерського обліку. Класифікація документів Інвентаризація: види, значення та відображення результатів у обліку
Тема 5. Облікові реєстри та форми бухгалтерського обліку	Техніка облікової реєстрації. Способи виправлення помилок в облікових реєстрах. Форми бухгалтерського обліку Організація обліку на промислових підприємствах
Аналіз господарської діяльності	
Тема 1. Аналіз основних засобів та оборотних активів	Аналіз наявності складу, структури і відтворення основних засобів. Аналіз забезпеченості основними засобами. Аналіз ефективності використання засобів. Аналіз оборотних активів та показники ефективності ОА.
Тема 2. Аналіз трудових ресурсів, продуктивності праці та фонду оплати праці.	Методика аналізу ефективності використання трудових ресурсів. Аналіз використання фонду робочого часу. Аналіз використання фонду оплати праці. Резерви покращення фонду оплати праці.
Тема 3. Аналіз виробництва та реалізації продукції	Аналіз динаміки та виконання плану виробництва. Аналіз факторів, що впливають на виконання плану виробництва продукції по окремим видам, групам. Аналіз обсягів і структури виробництва, асортименту та якості продукції. Аналіз ефективності використання прогресивних технологій виробництва продукції. Визначення резервів росту обсягів виробництва та реалізації продукції. Аналіз асортименту.
Тема 4. Аналіз собівартості продукції	Аналіз динаміки собівартості в цілому по підприємству. Етапи аналізу собівартості продукції. Аналіз витрат за статтями калькуляції, причини зміни витрат. Аналіз собівартості в фермерських і селянських господарствах. Резерви зниження собівартості продукції
Тема 5. Аналіз фінансових результатів та рентабельності	Аналіз фінансових результатів підприємства та їх види. Методика розрахунку валового прибутку та його аналіз. Аналіз фінансових результатів окремого виду продукції. Визначення факторів, що впливають на прибуток одиниці продукції. Аналіз показників рентабельності.

Рекомендована література:

1. Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор - Видавництво, 2016. 378 с.
2. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.
3. Строченко Н.І. Економіка підприємств: навчально-методичний посібник. Суми: Сумський національний аграрний університет, 2020. 100 с.
4. Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острогоз : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
5. Щетинін А. І. Гроші та кредит : навчальний посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 163 с.
6. Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / за ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. 262 с.
7. Фінанси: Підручник / за ред. Юрія С. І., Федосова В. М. Київ: Знання, 2012. 687 с.
8. Фінанси. Підручник / за ред. Лютого І. О. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.
9. Ткаченко Н. М. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. 2-ге вид., допов. і перероб. Київ: Вид-во «Алерта», 2020. 192 с.
10. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: підручник. 3-тє видання, допов. і перероб. Київ: Вид-во «Центр учбової літератури». 2021. 650 с.
11. 1. Липчук В. В., Дудяк Р. П., Бугіль С. Я., Янишин Я.С. Маркетинг: навч. посіб. Львів: «Магнолія 2006». 2021. 456 с.
12. Балабанова Л.В. Маркетинг підприємства. навч. посіб. Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 612 с.
13. Лищенко М.О., Жмайлова О.Г. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Суми: СНАУ, 2021. 231 с.
14. Кіндрацька Г. І., Загородній А. Г., Кулиняк Ю. І. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. 320 с.
15. Кундицький О.О. Менеджмент: навч. посіб. Львів : ЛНУ ім І. Франка, 2021. 316 с
16. Палеха Ю.І., Основи менеджменту теорія і практика : навч. Посібник. Київ : Ліра-К, 2018. 528 с.

Тема	Зміст
ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	
Економіка праці та соціально-трудові відносини	
Тема 1. Вступ. Предмет, метод і завдання дисципліни	Предмет, мета та методи навчання, вид навчальних занять та індивідуальних завдань, самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни. Праця як об'єкт дисципліни.
Тема 2. Населення і трудові ресурси	Специфіка вивчення населення в економіці праці. Трудові ресурси: сутність і зміст. Трудовий потенціал як якісна характеристика трудових ресурсів.
Тема 3. Управління продуктивністю та ефективністю праці	Поняття ефективності та продуктивності праці. Система показників продуктивності праці в сільському господарстві. Методи вимірювання продуктивності пр
Тема 4. Планування праці	Особливості планування трудових показників в сільському господарстві. Визначення чисельності основних працівників. Визначення чисельності допоміжних працівників. Планування показників продуктивності праці. Планування заробітної плати
Тема 5. Організація та нормування праці	Значення організації у вирішенні соціально-економічних проблем. Форми організації праці та їх класифікація в сільському господарстві. Мета, задачі, процедура та методи нормування праці. Види норм праці. Класифікація затрат робочого часу, методи їх реєстрації
Тема 6. Політика доходів та заробітна плата	Сутність заробітної плати, основні позиції її визначення. Номінальна та реальна заробітна плата. Структура заробітної плати. Функції та принципи організації заробітної плати. Закон України "Про оплату праці",

	генеральна і галузева угоди, колективні (індивідуальні) договори, контракти. Форми оплати праці. Системи погодинної форми оплати праці.
Тема 7. Ринок праці та його регулювання	Ринок праці в економічній системі. Елементи ринку праці: товар, попит, пропозиція та ціна робочої сили. Кон'юнктура ринку праці. Функції і сегментація ринку праці
Тема 8. Зайнятість населення і безробіття	Поняття і види зайнятості населення. Статус безробітного та зайнятого згідно з Законом України «Про зайнятість населення». Державне регулювання зайнятості в Україні. Безробіття та його види.
Тема 9. Соціально-трудові відносини	Сутність соціально-трудових відносин. Суб'єкти й рівні соціально-трудових відносин. Предмети соціально-трудових відносин. Принципи й типи соціально-трудових відносин. Соціальні індикатори, нормативи. Споживчий кошук. Мінімальний гарантований дохід. Мінімальні розміри заробітної плати і пенсії.
Тема 10. Соціальне партнерство	Сутність соціального партнерства. Наймані працівники, роботодавці та їхні об'єднання як суб'єкти соціального партнерства. Профспілки в системі соціально-трудових відносин. Конфедерація роботодавців України. Колективні договори й угоди – основа соціального партнерства
Тема 11. Міжнародна організація праці (МОП) та міжнародний досвід соціального партнерства	Міжнародна організація праці (МОП). Загальні права людини. Принципи, завдання і цілі МОП. Основні напрямки діяльності МОП. Структура МОП.
Економіка торгівлі	
Тема 1. Економічна сутність, мета та значення економіки торгівлі в системі ринкових відносин	Економіка торгівлі як галузева економічна наука. Сутність, мета, предмет курсу та його завдання. Зміст, структура, послідовність вивчення основних етапів економіки торгівлі та зв'язок курсу з іншими економічними науками
Тема 2. Товарооборот торгових підприємств	Сутність значення товарообороту підприємства як економічної категорії та показника діяльності. Склад і структура роздрібного товарообороту. Показники роздрібного товарообороту, їх взаємозв'язок у плані економічного розвитку. Показники оптового товарообороту та мета їх аналізу. Обґрунтування планового обігу реалізації товарів та методи планування роздрібного і оптового товарообороту. Поточне планування та стратегічне регулювання асортиментної структури роздрібного і оптового товарообороту
Тема 3. Характеристика товарних запасів та основні етапи їх формування.	Склад та структура товарних запасів торгових підприємств. Вплив комплексу факторів на формування товарообороту підприємств торгівлі. Показники, що характеризують забезпеченість, стан товарних запасів та ефективність їх використання. Методика аналізу товарних запасів.
Тема 4. Нормування та планування товарних запасів.	Необхідність та принципи нормування товарних запасів. Методи нормування товарних запасів. Планування обсягу товарних запасів, оцінка ефективності розроблених планів товарних запасів та контроль за їх станом
Тема 5. Цінова політика та інвестиції торговельного підприємства.	Цінова політика та її вплив на обсяги господарської діяльності торгових підприємств. Напрямки та основні форми інвестування.
Тема 6. Економічна характеристика оптової торгівлі	Форми підприємницької діяльності та їх особливості в сфері оптової торгівлі. Характеристика основних видів підприємницької діяльності в оптовій торгівлі. Особливості державної реєстрації, оформлення і відкриття оптових і дрібно - оптових підприємств, складів, логістичних центрів та збутових підрозділів виробничих підприємств
Тема 7. Економічна характеристика роздрібної торгівлі	Сутність, зміст і особливості підприємницької діяльності в роздрібній торгівлі. Форми організації підприємницької діяльності. Порядок створення і оформлення документів на відкриття об'єктів роздрібної торгівлі. Особливості організації роздрібної торгівлі в стаціонарних,

	напівстаціонарних, пересувних торговельних об'єктах, на ринках.
Тема 8. Трудові ресурси торгового підприємства.	Особливості галузевого ринку праці, його кількісний та якісний аспекти. Аналіз чисельності персоналу торговельного підприємства та показники його руху. Ефективність використання робочого часу окремими працівниками торгівлі. Продуктивність та ефективність праці в торгівлі. Оцінка факторів, що впливають на продуктивність та ефективність праці в торгівлі та резерви її зростання.
Тема 9. Аналіз і планування показників з праці і заробітної плати працівників торгових підприємств	Аналіз формування та використання фонду оплати праці торгового підприємства. Методика впливу факторів на обсяг фонду оплати праці. Планування показників з праці і коштів на оплату праці працівників.
Тема 10. Основні фонди торгового підприємства. Класифікація, оцінка, аналіз.	Основні фонди торгових підприємств як елемент матеріальних ресурсів. Оцінка та відтворення основних фондів підприємства. Аналіз стану та ефективності використання основних фондів торгового підприємства. Резерви і шляхи підвищення ефективності використання основних фондів
Тема 11. Планування розвитку матеріально-технічної бази торгівлі та рівня обслуговування покупців	Оцінка ступеня забезпеченості населення торговою мережею в районі діяльності підприємства. Планування рівня торговельного обслуговування покупців у магазинах і роботи його персоналу.
Тема 12. Доходи торгових підприємств	Поняття доходів, їх економічний зміст та особливості формування доходів торгових підприємств у сучасних умовах господарювання. Економічне обґрунтування торговельних надбавок, методика розрахунку їх розміру. Фактори, що впливають на розмір доходів, та резерви і шляхи підвищення доходності торгових підприємств
Тема 13. Витрати обігу торгових підприємств.	Поняття затрат і витрат обігу торгового підприємства. Класифікація витрат обігу. Показники, що характеризують витрати обігу.
Тема 14. Прибуток і рентабельність торгового підприємства	Прибуток у торгівлі та особливості його формування. Рентабельність як відносний показник оцінки роботи підприємства. Фактори, що формують прибутки і рентабельність торгового підприємства. Аналіз прибутковості торгового підприємства в цілому по підприємству та в розрізі видів діяльності.
Тема 15. Оцінка фінансового стану торговельного підприємства.	Загальна оцінка фінансового стану підприємства. Аналіз оборотних та необоротних активів. Капітал торгового підприємства. Оцінка ліквідності і рівня платоспроможності та фінансової стійкості підприємства
Інформаційні системи і технології в підприємстві	
Тема 1. Роль і місце інформаційних систем в управлінні.	Значення інформаційних систем (ІС) в управлінні економічним об'єктом. Основні принципи, задачі та функції ІС.
Тема 2. Основні стандарти ІС.	Стандарт MRP (Material Requirements Planning). Склад системи MRP II. Організації ERP (Enterprise Resource Planning) систем. Характеристика стандарту CRM
Тема 3. Поняття інформаційних технологій та їх класифікація.	Поняття інформаційної технології. Класифікація інформаційних технологій. Складові частини інформаційної технології. Інструментарій інформаційної технології. Етапи розвитку інформаційних технологій. Загальна характеристика основних типів інформаційної технології.
Тема 4: Економічна інформація та засоби її формалізації.	Види економічної інформації. Вимоги, що ставляться до економічної інформації. Структура економічної інформації, форми подання та відображення. Характеристика засобів формалізованого опису економічної інформації. Особливості фінансової та облікової інформації.
Тема 5: Система класифікації та кодування	Основні поняття системи класифікації та кодування

економічної інформації	економічної інформації. Ієрархічний та фасетний методи класифікації ЕІ. Характеристика основних методів кодування ЕІ. Єдина система класифікації та кодування економічної інформації.
Тема 6: Класифікація та структура ІС.	Загальна класифікація ІС. Загальна структура ІС. Забезпечувальна частина ІС. Функціональна частина ІС. Поняття та види програмного забезпечення.
Тема 7: Інформаційне забезпечення ІС	Структура інформаційного забезпечення ІС. Організація позамашиної бази ІС. Організація машинної інформаційної бази. Моделювання елементів економічної інформації. Поняття автоматизованого банку даних. Склад АБД. Реляційна модель даних. Основні поняття.
Тема 8: Технічне забезпечення ІС	Класифікація та загальна характеристика технічного забезпечення інформаційних систем. Визначення, класифікація та загальна характеристика комп'ютерних мереж. Визначення Інтернету та основні етапи його розвитку. Особливості, загальна схеми побудови мережі та основні ресурси Інтернету.
Тема 9: Організація робіт зі створення та впровадження ІС.	Принципи створення і функціонування автоматизованих інформаційних систем (АІС). Організація робіт зі створення АІС. Стадії та етапи створення АІС. Стадія технічного завдання. Стадія технічного, робочого проектування. Стадія впровадження інформаційної системи.
Тема 10. Інтегровані інформаційні системи управління підприємством (ІСУП).	Основні види ІСУП підприємств. Інформаційна система управління маркетингом. Інформаційна система управління персоналом організації. Інформаційна система виробничого та фінансового менеджменту. Автоматизація управління проектами на підприємствах.
Тема 11: Комерційні програмні системи автоматизації управління підприємством, організацією.	Класифікація комерційних ІС за функціональними можливостями та рівнями інтеграції. Структура систем R/3 та ВААН. Функціональні можливості, Бізнес-моделювання. Управління інформаційними потоками. Інтерфейси взаємодії із зовнішніми системами. Загальна характеристика система управління ресурсами підприємства Oracle Applications. Модульна структура система Oracle Applications. Основні функціональні можливості Oracle Applications.
Тема 12. Інформаційна система управління підприємством «Галактика».	Загальна характеристики ІС «Галактика». Функціональна структура ІС «Галактика». Налагодження інформаційної системи «Галактика». Інформаційні потоки в контурі управління підприємством. Контур адміністративного управління. Схема використання модулів планування. Контур управління виробництвом. Контур оперативного управління. Схема інформаційних потоків контуру оперативного управління.
Тема 13. Інформаційні системи для автоматизації облікових процесів.	Загальна характеристика та класифікація програм для бухгалтерського обліку. Структура системи. Організація функціонування системи. Інформаційна система "Парус: Підприємство" – характеристика модуля "Бухгалтерія" в системі. Інформаційна система "Галактика" – контур "Бухгалтерія". Схема опрацювання первинних господарських документів, які сформовані під час розв'язання задач оперативного управління.
Тема 14. Структура та концепція функціонування інформаційних систем банківських установ України	Електронні системи передавання банківської інформації. Інформаційні системи комерційного банку. Автоматизація міжбанківських розрахунків.
Тема 15. Комп'ютерні системи підтримки прийняття рішень (СППР) та використання їх на підприємствах.	Сутність і загальна характеристика СППР. Класифікація систем підтримки прийняття рішень. Сфери застосування та приклади використання СППР. Стисла історія розвитку систем підтримки прийняття рішень. Архітектура СППР. Компоненти користувацького інтерфейсу. База даних і система управління базою даних. Бази моделей і системи

	управління базами моделей. Управління (повідомленнями) в СППР.
Стратегія підприємницької діяльності	
Тема 1. Базові засади концепції стратегічного управління суб'єктом підприємницької діяльності	Концепція стратегічного управління підприємницькою діяльністю. Передумови формування системи стратегічного управління підприємницькою діяльністю. Основні складові системи стратегічного управління підприємницькою діяльністю
Тема 2. Моделі стратегічного управління біржовою та підприємницькою діяльністю	Суб'єкти підприємницької діяльності як об'єкт стратегічного управління в бізнесі. Стратегічне управління в умовах мінливого середовища.
Тема 3. Стратегічний аналіз діяльності та вибір стратегічних позицій підприємця	Моделі та методи аналізу зовнішнього оточення та внутрішнього середовища фірми. Стратегічний аналіз як основа визначення ринкової позиції компанії. 3. Стратегічні зони підприємницької діяльності: привабливість та оцінка привабливості.
Тема 4. Інструменти та методи стратегічного планування підприємницької діяльності	Значення, принципи та специфіка процесу стратегічного планування підприємницької діяльності. 2. Місія компанії.
Тема 5. Корпоративні і ділові стратегії підприємницької діяльності	Сутність корпоративних стратегій підприємницької діяльності Принципи формування корпоративних стратегій Базові корпоративні стратегії підприємницької діяльності 4. Ділові стратегії (стратегії конкуренції) підприємницької діяльності
Тема 6. Аналіз портфеля бізнесів (портфельний аналіз)	Призначення й етапи портфельного аналізу Матриця «темпи зростання ринку - частка на ринку» (модель BCG) Матриця «привабливість ринку (галузі) - конкурентоспроможність компанії» (модель GE / McKinsey) Модель SHell/DPM Модель Хофера -Шендела Модель ADL/LC Матриця «товар - ринок» Модель стратегічного аналізу (база даних PIMS)
Тема 7. Ринкова стратегія диверсифікації біржової та підприємницької діяльності	Сутність та значення ринкової стратегії диверсифікації підприємницької діяльності, способи її розробки. Класифікація стратегій диверсифікації
Тема 8. Декомпонування корпоративної стратегії	Сутність декомпонування стратегії підприємницької діяльності Підходи до декомпонування стратегії підприємницької діяльності. Місце функціональних стратегій підприємницької діяльності в системі «стратегічного набору» Види та зміст функціональних стратегій підприємницької діяльності. Зміст операційної стратегії підприємницької діяльності, її класифікація та проблематика Загальна характеристика операційних стратегій підприємницької діяльності
Тема 9. Економічні механізми формування та оцінки ефективності підприємницької стратегії	Стратегічний план розвитку підприємницької діяльності: структура, характеристика розділів, процедура затвердження. Оцінка ефективності діючих стратегій підприємницької діяльності. Критерії та показники ефективності стратегій підприємницької діяльності
Тема 10. Організація стратегічного управління суб'єктами підприємницької діяльності	Управління стратегічним потенціалом бізнес -структури. Методи оцінювання стратегічного потенціалу компанії. Конкурентоздатність та конкурентоспроможність стратегічного потенціалу підприємця.
Організація і кооперація підприємницької діяльності	
Тема 1. Теоретичні основи агробізнесу та підприємницької діяльності.	Предмет, мета і завдання курсу “Організація та кооперація підприємницької діяльності”. Сутність і зміст понять “підприємництво” і “агробізнес”. Система аграрного бізнесу. Підприємництво як елемент системи агробізнесу. Передумови, фактори і загальна оцінка розвитку агробізнесу в Україні.
Тема 2. Організація системи управління, регулювання і координування підприємництва та аграрного бізнесу.	Визначення ключових понять теми. Регулювання і координування агробізнесу на загальнодержавному і регіональному рівнях. Організація управління в підприємницьких структурах аграрного бізнесу:

	особливості і тенденції сучасного стану розвитку. Місцеве самоврядування та його роль в розвитку аграрного бізнесу
Тема 3. Планування як основа підприємницької діяльності і аграрного бізнесу.	Система планування аграрного бізнесу: складові елементи, принципи і методи планування. Місце і роль прогнозування в системі планування агробізнесу Програмно-цільове, ділове і проектне планування Стратегічне планування аграрного бізнесу Використання бізнес-моделювання при плануванні підприємницької діяльності
Тема 4. Організація бізнес-планування в підприємницьких структурах АПК.	Особливості бізнес-планування в формуваннях АПК. Структура бізнес-плану, методичні підходи до розробки основних розділів бізнес-плану підприємства. Просування бізнес-плану
Тема 5. Бюджетування в підприємствах аграрного сектору.	Сутність і призначення бюджетів. Результати від впровадження бюджетування. Технологія бюджетування. Функції бюджетування та архітектоніка бюджетної системи. Методика і порядок складання окремих бюджетів.
Тема 6. Теоретичні, методологічні та методичні основи кооперації в системі агробізнесу.	Кооперація і кооперативи: ідентифікація понятійного апарату. Принципи і функції діяльності кооперативів. Місце і роль обслуговуючих кооперативів в системі сучасного агробізнесу.
Тема 7. Організаційно-економічні і правові основи діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.	Огляд нормативно-правової бази з питань кооперації. Характеристики основних форм і видів обслуговуючих кооперативів. Структурний розвиток обслуговуючих кооперативів.
Тема 8. Організація фінансової діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.	Порядок формування і використання внесків членів кооперативу. Обґрунтування неприбуткового характеру кооперативу. Фінансові ресурси кооперативу, джерела і порядок їх формування. Оподаткування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів
Тема 9. Порядок створення, реєстрації, ліквідації і реорганізації сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.	Порядок створення і реєстрації обслуговуючого кооперативу. Реорганізація, ліквідація кооперативу. «Правове поле» діяльності обслуговуючого кооперативу. Підготовка статуту кооперативу.
Тема 10. Формування економічних взаємовідносин в сільськогосподарських кооперативах та кооперативних об'єднаннях.	Планування діяльності обслуговуючого кооперативу. Маркетингова діяльність кооперативу. Порядок ціноутворення на послуги кооперативу. Розподіл економічного результату (кооперативних виплат) від діяльності кооперативу
Економіка і організація інноваційної діяльності	
Тема 1. Сутність, класифікація та життєвий цикл інновацій.	Сутність, об'єкти та суб'єкти інноваційної діяльності. Етапи, стадії і моделі інноваційного процесу. Новаційні ознаки сучасної світової економіки. Класифікація інновацій. Життєвий цикл інновацій.
Теми 2. Становлення інноваційних теорій та формування попиту на інновації	Генезис інноваційно-підприємницьких теорій. Інноваційний тип розвитку як мета економічної політики держави. Умови виникнення попиту на інновації. Планування і організація створення нового товару. Види попиту на інновацію і чинники, що впливають на нього.
Тема 3. Інноваційна політика підприємства та інноваційний потенціал підприємства.	Сутність і завдання та принципи формування інноваційної політики підприємства. Складові інноваційної політики підприємства. Формування інноваційного потенціалу підприємства. Методика оцінки величини інноваційного потенціалу підприємства. Інноваційний потенціал України та перспективи розвитку. Інновації в аграрному виробництві.
Тема 4. Оновлення техніко – технологічної бази підприємства.	Техніка і технологія як складові техніко – технологічної бази підприємства. Технічний розвиток і показники технічного рівня підприємства. Відтворення і вдосконалення техніко – технологічної бази підприємства
Тема 5. Система управління інноваційними	Інноваційна діяльність як об'єкт управління. Стратегічне

процесами	планування інноваційної діяльності. Оперативне управління інноваційною діяльністю. Організаційні структури управління інноваційною діяльністю.
Тема 6. Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності	Інноваційні підприємства та інфраструктура інноваційної діяльності. Ринкові суб'єкти інноваційної діяльності. Організаційні структури підтримання інноваційного підприємництва. Організаційні форми інтеграції науки і виробництва. Міжфірмова науково – технічна кооперація в інноваційних процесів.
Тема 7. Моніторинг інновацій.	Моніторинг інновацій як основа цілеспрямованого новаторства. Джерела інноваційних можливостей. Моніторинг інновацій і формування інноваційної політики.
Тема 8. Економічна ефективність інноваційної діяльності	Принципи оцінки ефективності інноваційної діяльності. Показники економічної ефективності інноваційних проєктів. Оцінка економічної ефективності інновацій, спрямованих на зниження рівня виробничих витрат. Оцінка ефективності придбання і продажу ліцензій. Оцінка соціальної ефективності інноваційної діяльності.
Тема 9. Теоретичні аспекти фінансування інноваційних процесів	Завдання системи фінансування інноваційної діяльності. Види і джерела фінансування інноваційної діяльності. Фінансування інноваційної діяльності венчурним капіталом. Форми та особливості лізингового фінансування. Фінансування інноваційних проєктів.
Тема 10. Державне регулювання інноваційної діяльності.	Сутність і завдання державної інноваційної політики. Методи й інструменти державного регулювання інноваційної діяльності. Вітчизняний досвід підтримки інноваційної діяльності. Зарубіжний досвід підтримки інноваційного розвитку. Стимулювання інноваційної діяльності.
Проектний аналіз	
Тема 1. Концепція проєкту, та його життєвий цикл	Поняття та ознаки проєкту. Класифікація проєктів .Учасники проєкту Середовище проєкту. Сутність проєктного аналізу. Принципи проєктного аналізу
Тема 2. Концептуальні основи аналізу інвестиційних проєктів	.витрати і вигоди у проєктному аналізі. Альтернативна вартість Типи альтернативних рішень
Тема 3. Концепція оцінки вартості грошей у часі.	Причини зміни вартості грошей у часі. Майбутня і теперішня вартість грошей. Компаундинг та його економічний й зміст Дисконтування та його роль при аналізі проєкту .Визначення вартості рентних платежів
Тема 4. Грошові потоки проєкту	Поняття грошового потоку та принципи їх розрахунку. Види грошових потоків та їх економічний зміст. Методика розрахунку грошових потоків Врахування інфляції в проєктному аналізі грошових потоків
Тема 5. Стандартні фінансові та неформальні критерії прийняття рішень	Методи оцінки ефективності проєктів. Порівняння проєктів за допомогою різних критеріїв оцінки. Неформальні критерії оцінки проєктів
Тема 6. Динамічний аналіз безбитковості проєкту	Динаміка змінних і постійних витрат проєкту.. Основні завдання аналізу безбитковості. Операційний леверидж, як метод оптимального використання грошових потоків проєкту
Тема 7. Оцінка й прийняття проєктних рішень в умовах ризику невизначеності	Економічний та історичний зміст ризику та невизначеності.. Види проєктних та загальних ризиків проєкту. Методи аналізу ризиків та їх характеристик а
Тема 8. Маркетинговий аналіз проєкту	Мета і завдання маркетингового аналізу. Система маркетингової інформації. Прогноз обсягів збуту продукції проєкту. Проєкт розробки концепції маркетингу
Тема 9. Технічний аналіз проєкту	Мета і завдання технічного аналізу. Основні аспекти технічного аналізу проєкту. Основні критерії визначення раціонального розміщення проєкту. Технічна схема підприємства. Матеріально -технічне постачання проєкту
Тема 10. Інституційний аналіз проєкту	Мета і завдання інституційного аналізу. Етапи інституційного аналізу. Зовнішні умови реалізації проєкту

	4.Адміністративні умови реалізації проекту
Тема 11. Екологічний аналіз проекту	Мета і завдання екологічного аналізу. Критерії екологічного аналізу. Типи впливів проектів на оточуюче середовище. Оцінка екологічного впливу
Тема 12. Соціальний аналіз проекту	Мета і завдання соціального аналізу. Зміст робіт з соціального аналізу. Соціальне середовище проекту та його оцінка
Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків	
Тема 1. Господарські рішення у різних сферах підприємницької діяльності. сутнісна характеристика господарських рішень	Господарські рішення та їх види. Способи формалізації та реалізації господарських рішень. Якість і ефективність господарських рішень. Форми прийняття господарських рішень. Чинники, які впливають на ефективність господарських рішень. Чинники, які впливають на ефективність господарських рішень
Тема 2. Особливості прийняття рішень господарської діяльності	Процес прийняття господарських рішень. Основні моделі та засоби прийняття рішень. Складові прийняття та обґрунтування рішень: логіка, інтуїція, досвід. Різновиди процесу прийняття рішень. Умови прийняття господарських рішень залежно від ступеня визначеності інформації. ранжирування умов прийняття рішень
Тема 3. Методичні основи розробки та обґрунтування господарських рішень	Методи розробки рішень господарської діяльності. Види методів підготовки та обґрунтування господарських рішень: аналітичні, статистичні та математичні. Експертні методи та умови їх застосування. Характеристика евристичного програмування. Види евристичних методів
Тема 4. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності	Особливості функціонування підприємств за умов невизначеності. Сутність та основні причини невизначеності. Видова класифікація невизначеності. Використання ймовірнісного підходу для обґрунтування господарських рішень в умовах невизначеності
Тема 5. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень	Сутність ризику як економічної категорії. Фактори виникнення економічного ризику та його функції. Взаємозв'язок ризику і прибутку. Класифікації економічних ризиків. Обґрунтування господарських рішень в умовах ризику
Тема 6. Обґрунтування інвестиційних та фінансових рішень	Інвестиційні рішення та критерії ефективності їх прийняття Критерії обґрунтування рішень під час прийняття (вибору) інвестиційного проекту. Ризик-аналіз інвестиційного проекту методом сценаріїв. Оцінка ефективності грошових потоків, як основний критерій ризиків
Тема 7. Оцінювання підприємницьких ризиків	Методологія аналізу та оцінки ризику. Показники оцінки економічного ризику. Метод мозкового штурму. Методи експертних оцінок. Методи асоціацій та аналогій. Метод Делфі
Тема 8. Основи ризик-менеджменту	Загальні положення ризик-менеджменту та його структурна схема. Організація процесу управління ризиками. Методи управління економічними ризиками та оцінка ефективності їх застосування. Стратегія ризик-менеджменту. Стратегічне планування та прогнозування економічного ризику на підприємстві
Потенціал і розвиток підприємства	
Тема 1. Сутність і структура потенціалу підприємства.	Потенціал підприємства як економічна категорія. Класифікація видових проявів потенціалу підприємства та його характерні риси. Структура потенціалу підприємства. Графоаналітична модель потенціалу підприємства
Тема 2. Формування потенціалу підприємства.	Потенціал підприємства як економічна система. Підходи стосовно формування потенціалу підприємства. Основні фактори та передумови формування та розвитку потенціалу підприємства. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства
Тема 3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	Сутність та рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Діагностика конкурентних сил. Методи

	оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Стратегічний аналіз конкурентоспроможності потенціалу підприємства
Тема 4. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства.	Особливості потенціалу підприємства як об'єкта оцінки. Нормативно-правові акти, що регулюють оціночну діяльність. Етапи процесу оцінки підприємства. Поняття вартості та її модифікації. Ринкова вартість, інвестиційна, спеціальна, страхова, оподатковувана, утилізаційна та інші види вартості. Принципи оцінки потенціалу підприємства. принципи, пов'язані з уявленням власника про майно, принципи, пов'язані з експлуатацією майна, принципи, пов'язані з ринковим середовищем, принцип найбільш ефективного використання.
Тема 5. Методичний інструментарій оцінки потенціалу підприємства.	Загальна характеристика методичного інструментарію оцінки вартості потенціалу підприємства. Часова оцінка грошових потоків. Стандартні функції грошової одиниці. Основні методичні підходи до оцінки вартості потенціалу підприємства: доходний підхід, витратний підхід, порівняльний підхід. Ставка дисконту. Ставка капіталізації. Модель середньозваженої вартості капіталу(WACC). Модель оцінки капітальних активів (CAPM). Класифікаційна характеристики інформації, яка приймає участь в оцінці потенціалу підприємства.
Тема 6. Об'єкти нерухомості та їх оцінка.	Визначення поняття нерухомості. Особливості землі як об'єкта оцінки. Методичні підходи до визначення експертної оцінки землі. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення. Нормативна грошова оцінка земель несільськогосподарського призначення. Особливості будівель і споруд як об'єктів оцінки. Основні підходи до оцінки вартості будівель і споруд. Основні методичні підходи до визначення суми зносу вартості об'єктів оцінки.
Тема 7. Техніко-технологічний потенціал підприємства та його оцінка.	Сутність техніко-технологічного потенціалу підприємства. Класифікація об'єктів оцінки: силові та робочі машини й обладнання, енергетичне обладнання, інформаційне обладнання, транспортні засоби, виробничий і господарський інвентар. Особливості оцінки вартості машин та обладнання. Методичні підходи до оцінки машин і обладнання.
Тема 8. Нематеріальні активи підприємства та методи їх оцінки.	Сутність і класифікація нематеріальних активів підприємства. Інтелектуальна власність. Майнові права, гудвіл. Особливості оцінки вартості нематеріальних активів. Оцінка ринкової вартості нематеріальних активів.
Тема 9. Кадровий потенціал підприємства та його оцінка.	Сутність та аналітична характеристика кадрового потенціалу підприємства. Специфіка оцінки вартості кадрового потенціалу підприємства. Цілі вартісної оцінки кадрового потенціалу. Методичні підходи вартісної оцінки кадрового потенціалу. Оцінка персоналу як інструмент управління. Блоки системи оцінювання персоналу. Традиційні та нетрадиційні методи оцінки кадрового потенціалу.
Тема 10. Оцінка сукупного потенціалу підприємства.	Необхідність та особливості оцінки вартості бізнесу. Методи доходного підходу оцінки вартості бізнесу. Технологія застосування порівняльного підходу до оцінки вартості підприємства. Майнові методи оцінки вартості бізнесу.
Тема 11. Прикладні аспекти оцінки потенціалу підприємства.	Особливості оцінки потенціалу підприємства для моніторингу поточних можливостей. Спеціальні випадки застосування оцінки підприємства. Сутність та етапи моніторингу поточних можливостей. Графоаналітична модель потенціалу підприємства.
Тема 12. Оцінка потенціалу розвитку.	Сутність потенціалу розвитку підприємства. Концепції та передумови

	розвитку підприємства. Класифікація резервів розвитку підприємства. Методичні підходи до визначення потенціалу розвитку. Потенціал гнучкості, потенціал рекомбінації, потенціал трансформації. Показники розвитку підприємств. Управлінські рішення щодо подальшого розвитку підприємства на основі концепції вартості активів.
Планування і контроль на підприємстві	
Тема 1. Сутність та методологія планування і контролю	Сутність і зміст планування. Види планування, їх класифікація. Зміст, значення і види контролю.
Тема 2. Зміст і організація планування і контролю на підприємстві	Внутрішньогосподарське планування і контроль на підприємстві. Інформаційне, нормативне і організаційне забезпечення планово-контрольної діяльності. Методичні засади планово-контрольної діяльності.
Тема 3. Стратегічне планування на підприємстві	Сутність і особливості стратегічного планування на підприємстві. Етапи стратегічного планування. Методика розроблення стратегічного плану підприємства
Тема 4. Планування і контроль інноваційно-інвестиційної діяльності	Зміст, мета і завдання планування інноваційно-інвестиційної діяльності. План виробництва нової продукції та контроль за його виконанням. 3. Розроблення плану з інвестування проектів
Тема 5. Планування обсягів реалізації	Зміст, мета, завдання і порядок планування обсягів реалізації. Планування асортименту і якості продукції, цін. Розроблення плану обсягу продажів.
Тема 6. Планування виробництва продукції та виробничої інфраструктури	Призначення і структура плану виробництва продукції. Методика розроблення виробничої програми. Планування виробничої потужності.
Тема 7. Планування персоналу та оплати праці	Зміст, мета і завдання планування персоналу. Структура плану з праці та персоналу. Планування продуктивності праці та трудомісткості продукції. Планування чисельності персоналу. Планування фонду оплати праці.
Тема 8. Планування матеріально-технічного забезпечення виробництва	Зміст, мета, завдання і етапи планування матеріально-технічного забезпечення виробництва. Планування потреби в матеріально-технічних ресурсах і запасів. Розроблення плану закупівель.
Тема 9. Оперативно-календарне планування і контроль на підприємстві	Календарне планування: зміст і особливості. Систем оперативно-календарного планування та календарно-планових показників. Особливості ОКП у виробництвах різних типів. Сутність і завдання диспетчерського регулювання. Система контрольних показників в ОКП
Тема 10. Планування витрат підприємства	Зміст, мета і завдання планування витрат підприємства. Методи планування собівартості продукції. Розрахунок планових калькуляцій і загального обсягу витрат на виробництво продукції.
Тема 11. Фінансове планування і контроль на підприємстві	Зміст, мета і завдання фінансового планування і контролю на підприємстві. Методика розроблення фінансового плану. Обґрунтування окремих складових фінансового плану. Методи фінансового контролю.
Тема 12. Бізнес-планування	Зміст і значення бізнес-планування. Структура і порядок розроблення бізнес-плану.
Біржова діяльність	
Тема 1. Теоретичні засади біржової діяльності	Основні теоретичні положення дисципліни та її завдання. Біржова діяльність та становлення біржової торгівлі. Сучасний стан та основні тенденції розвитку біржової діяльності
Тема 2. Роль і місце біржової торгівлі у формуванні аграрного ринку	Формування ринку сільськогосподарської продукції, як умова діяльності аграрних бірж. Переваги реалізації аграрної продукції та продовольства через товарні біржі.
Тема 3. Регулювання біржової діяльності.	Загальні засади регулювання біржової діяльності. Особливості регулювання діяльності товарних бірж в Україні. Державне регулювання біржової діяльності в країнах з ринковою економікою.
Тема 4. Біржа як елемент інфраструктури	Визначення біржі та аспекти її діяльності. Функції бірж.

ринку	Класифікація бірж. Організаційна структура біржі та функції її підрозділів
Тема 5. Біржові товари та біржові угоди	Сутність, характеристика та класифікація біржових товарів. Речові біржові товари. Біржові інструменти. Біржові угоди та їх види
Тема 6. Технології біржової торгівлі.	Організаційні засади біржових торгів. Торгівля на ф'ючерсних біржах. Технологія Інтернет - трейдингу на біржовому ринку
Тема 7. Ціноутворення на біржових ринках	Поняття та особливості біржового ціноутворення. Сутність котирування. Принципи котирування цін на біржові товари. Види біржовий цінових стратегій
Тема 8. Організація брокерської діяльності	Брокерська контора, її роль і місце в біржовій торгівлі. Брокерське обслуговування за договором. Брокерське обслуговування за дорученням
Тема 9. Основи ф'ючерсної торгівля	Походження та сутність ф'ючерсної торгівлі. Технології ф'ючерсної торгівлі. Роль спекулянтів на ф'ючерсному ринку.
Тема 10. Хеджування в біржовій діяльності	Поняття та сутність хеджу в біржовій торгівлі. Хеджування на біржовому товарному ринку. Базисний ризик. Стратегії хеджування
Тема 11. Біржова діяльність на фондовому ринку	Фондовий ринок, його учасники та принципи функціонування. Фондова біржа та біржові операції. Процедура лістингу та біржові фондові індекси.
Тема 12. Особливості функціонування валютного ринку	Валютний ринок. Валютні біржі та діяльність на валютному ринку. Види і порядок укладання угод на валютній біржі.

Рекомендована література:

1. Безпалько О.В. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. К.: Кафедра, 2020. 310 с.
2. Економіка праці й соціально-трудові відносини: навчальний посібник / Ткачук В.А., Ланченко С.О., Балан О.Д., Гаврилюк І.П. К.: НУБіП України, 2022. 616 с.
3. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі : навчальний посібник. Київ: Кондор-видавництво, 2017. 368с.
4. Торговельне підприємництво: підручник / Міщук І. П., Міценко Н. Г., Фролова Л. В. та ін. [за ред. д. е. н., проф. Л. В. Фролової]. Одеса : Бондаренко М. О., 2018. 640 с
5. Підприємництво: підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко та ін. Харків: УкрДУЗТ, 2018. Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. 241 с. URL: <https://bit.ly/3msLabs>
6. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент: підручник. Харків: ХНУВС, 2021. 208 с. <https://bit.ly/3nzp4ic>
7. 1. Бастюркіна Н., Горбаченк О., Шевченко-Перепелкіна Р. Проектний аналіз: навчальний посібник . Одеса.: КОНДОР, 2019 . 324 с.
8. Курок О. О., Семененко О. Г. Проектний аналіз: навчально-методичний посібник. Пер. Хм.: вид.: «ФОП Домбровська Я. М.». 2019. 204.с.
9. Полінкевич О. М. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : навчальний посібник Луцьк: Вежа Друк, 2018. 336 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15846/1/Polinkevych_Volynets_OGROR2018.pdf
10. Гірняк О. М., Лазановський Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Львів : Українська академія друкарства, 2019. 268 с.
11. Бурик А. Планування діяльності підприємства. Київ: ЦУЛ, 2017. 260 с.
12. О.Ю. Гусева, О.В. Воскобоева, О.С. Ромащенко Планування діяльності підприємств .Київ: Державний університет комунікацій. 2020.135 с.
13. Біржова діяльність : навчально-методичний посібник / уклад.: С. В. Башлай, О. М. Ковбаса. Суми : СНАУ, 2021. 144 с.
14. Гушко С. В., Шайкан А.В. Управлінські інформаційні системи : навчальний посібник. – Львів : Магнолія, 2013. – 320 с.
15. Карімов І. К. Інформаційно-обчислювальні системи в економіці : навч. посібник. 2-е вид., перероб. і доп. - Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2013. 279 с.
16. Гуроров О.І., Ярута М.Ю., Сисоева С.І.. Економіка та організація інноваційної діяльності / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Х., 2019. 227 с.

17. Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. К.: Видавничий центр "Академія", 2005. 400 с.
18. Федонін О.С., Репіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. Вид. 2-ге, без змін. К.: КНЕУ, 2006. 316с. URL : <http://ubooks.com.ua/books/000219/inx21.php>
19. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 352 с.
20. Підприємницька діяльність та агробізнес: Підручник / за ред. М.М. Ільчука, Т.Д. Іщенко. – К.: Вища освіта, 2006. – 543 с.
21. Покропивний С.Ф., Соболев С.М., Швиданенко Г.О., Шапринська Л.М. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2001. – 160 с.